

La llum de la fe (XI): Un Déu que deixa fer? El mal i el dolor

Per què existeix el mal? Quin sentit té el dolor? Per què Déu permet el mal? Aquestes són les preguntes que tota persona es fa en algun moment de la vida. Fan referència a un dels grans misteris de l'home.

22/01/2026

Introducció

L'existència del mal al món,
especialment en les seves formes

més agudes i difícils d'entendre, és una de les causes més freqüents de l'abandonament de la fe. Davant esdeveniments que semblen clarament injustos i sense sentit i davant els quals ens sentim impotents, sorgeix de manera natural la pregunta de com ho pot permetre Déu. Per què el Senyor, que és bo, que és omnipotent, deixa que passin aquests mals? Per què persones senzilles, que porten molt de pes a la vida, han de carregar amb el drama d'una tragèdia imprevista, com un desastre natural? Per què Déu no hi intervé? Són preguntes que no adrecem al món, ni tampoc als nostres semblants, sinó a Déu, perquè confessem que Ell és el Creador i el Senyor del món¹.

Aquestes qüestions, en certa manera, desborden els confins de la Revelació i penetren en el misteri de Déu; al cap i a la fi, no hi ha res a la creació que escapi a la saviesa i a la voluntat

de Déu. Igual que no podem abastar la infinita bondat de Déu tampoc podem sondejar totalment els seus projectes. Per això, molts cops, la millor actitud davant el mal i el dolor és abandonar-se confiadament en Déu, que sempre “en sap més” i “hi pot més”.

Però també és natural que mirem d'il·luminar l'obscur misteri del mal, de manera que la fe no s'apagui per l'experiència de la vida, sinó que, precisament en aquests moments, segueixi essent llum clara al nostre camí, «la teva paraula fa llum als meus passos» (*Ps 119, 105*).

El mal prové de la llibertat creada

Déu no ha creat un món tancat, al qual només hi té accés Ell, ni tampoc ha fet el món perfecte. L'ha fet obert a moltes possibilitats i perfectible, i ha creat els homes i les dones perquè l'habitin i el completin amb enginy. Ens ha fet intel·ligents i lliures i ens

ha donat espai per desenvolupar aquests talents. Quan ens crida a l'existència, ens posa a prova: ens encarrega la tasca de fer el bé segons les nostres possibilitats. I això és, sovint, una tasca fatigosa. «Negocieu-hi mentre no torno» (*Lc 19, 13*): com a la coneguda paràbola de Jesús, els talents no es poden enterrar o amagar: cadascú està cridat a fer fructificar la seva vida, a desenvolupar el que rebem. Però sovint no ho fem, o fem tot el contrari, ens proposem voluntàriament coses dolentes i les fem: som, sovint, culpables.

La humanitat ho ha estat des del principi, des d'aquell acte que fou cap dels altres mals. Tot el que hi ha de mal al món gira al seu entorn: al mal ús de la llibertat, a la capacitat que tenim de destruir les obres de Déu: en nosaltres, en els altres, en la natura. Quan ho fem ens privem de Déu, se'ns enfosqueix el cor, i fins i

tot podem fer que la nostra vida o la d'altres esdevingui un infern. Aquest és el veritable mal, el que més hem de témer: el pecat. D'ell provenen els altres mals d'una manera o altra.

El patiment com a prova o purificació

Però aleshores, el mal és sempre el fruit directe de la culpa? Primer cal aclarir què és el mal. En si mateix no és més que l'altra cara del bé, la cara que la realitat mostra quan manca el bé, quan el que hauria de ser no és i el que hauria de ser-hi no hi és. El mal és privació, no té entitat positiva, és negativitat, i necessita agafar-se al bé per existir². Patim quan experimentem aquesta absència del bo. La culpa, nostra o dels altres, fa sempre mal; però, no sempre que patim un mal el patim per haver-ne estat culpables.

A la Sagrada Escriptura, el llibre de Job tracta profundament aquest

problema. Els amics de Job volen persuadir-lo que les desgràcies que el Senyor li ha enviat són conseqüència dels seus pecats, de la seva injustícia. Tot i que de vegades és així, perquè els delictes mereixen un càstig –lògic segons l'ordre humà i també segons el diví–, el cas de Job ens mostra que també els justos i els innocents pateixen. Referint-se a aquest llibre sagrat sant Joan Pau II escriví: «Si és veritat que el patiment té un sentit com a càstig quan va unit a la culpa, no és veritat, al contrari, que tot patiment és conseqüència de la culpa i que tingui caràcter de càstig»³. De fet, per Job el patiment suposà una prova per la seva fe, de la qual sortí enfortit. De vegades Déu ens prova, però sempre ens dona la gràcia per vèncer i busca com podem créixer en l'amor, que és el sentit últim del bé.

D'altres vegades el patiment té un sentit de purificació. Així passà a Israel en el temps de Moisès, quan el

poble era voluble i capriciós. Déu el purificà amb un llarg viatge a través del desert, i així l'anà formant fins que fou capaç d'entrar a la terra promesa i reconèixer la fidelitat de Déu a la seva paraula. Sovint, el patiment adquireix –en la Providència divina– un valor semblant, purificador. Hi ha persones que, immerses en el brogit de la vida, no es plantegen les preguntes decisives fins que una malaltia, o un revés econòmic o familiar, els du a interrogar-se més a fons. I passa sovint que hi ha un canvi, una conversió, o una millora, o una obertura a la necessitat del proïsme. Llavors el patiment és també pedagogia de Déu, que vol que l'home no es perdi, que no es dissipï en les delícies del camí o entre els afanys mundans. Per tant, tot i que hi ha una mesura de mal a la vida de cada un amb la qual compta la Providència divina, aquest mal es

revela en darrer terme, com a servei al bé de l'home.

El patiment en la naturalesa

En aquesta llum adquireix un cert sentit el patiment natural, el que és present i com inscrit en el nostre entorn creat: la fatiga del creixement per saber més i progressar, la caducitat dels éssers, que envelleixen i moren, la falta d'harmonització en els fenòmens naturals (s'imposen com destruint l'ordre de la creació). Patiments que no podem evitar, que no dominem ni controlem, que són allà, inscrits en la naturalesa.

De vegades es tracta de mals necessaris perquè subsisteixin altres béns. Sant Tomàs posa l'exemple del lleó que no podria conservar la vida si no cacés el ruc o un altre animal⁴. Però, sovint, se'ns amaguen els béns que puguin tenir relació amb els fets tràgics de la naturalesa. No és fàcil d'entendre per què Déu els permet,

ni per què ha creat un univers on està implicada la destrucció i que, de vegades, no sembla estar regit per la Bondat i l'Amor. Una possible llum ve del fet de considerar que, en general, la destrucció originada pels fenòmens naturals, té a veure, segons el disseny creador, amb la nostra llibertat i amb la capacitat que tenim de rebutjar Déu.

L'hàbitat on vivim i que tants cops ens meravella amb la seva bellesa –el món físic– també pot convertir-se en un lloc horrible, semblant a com el nostre cor, fet per estimar Déu i tenir el Cel dins, pot també arribar a ser un lloc trist i fosc: si s'abandona, si es deixa dur per les llavors que planta el diable. De manera que, quan contemplem una naturalesa desfermada que causa destrucció sense miraments ni ombra de justícia, hem de pensar que el Senyor ens presenta allà la figura d'un món on no pot regnar i d'un cor que

rebutja l'amor i la justícia. La profunda relació entre la Creació i l'home, que fou posat com a cap perquè la custodiés (cfr. *Gn* 2, 15), es mostra també en aquest desordre.

Els homes i «tot l'univers creat gemega i sofreix dolors de part» (*Rm* 8, 22), perquè participa del projecte creador i redemptor de Déu. Ell «manté l'esperança que també serà alliberat de l'esclavatge de la corrupció» i «obtindrà la llibertat i la glòria dels fills de Déu» (*Rm* 8, 21).

El patiment redemptor

Però sens dubte el que il·lumina de manera més important el sentit del mal és la Creu de Jesús. I juntament amb la Creu, la Resurrecció. La Creu ens indica que el patiment pot ser el signe i la prova de l'amor. Més encara, que pot ser la via de la destrucció del pecat. Perquè en la Creu de Jesús l'amor de Déu rentà els pecats del món. El pecat no resisteix,

no pot resistir, l'amor que s'humilia pel bé del pecador. Com expressa un famós personatge creat per Dostoievski, «la humilitat de l'amor és una terrible força, la més forta de totes, a la qual no hi ha res que s'hi assembli»⁵.

A la Creu, el patiment de Jesús és redemptor perquè el seu amor al Pare i als homes no retrocedeix davant el rebuig i la injustícia humanes. Ell va donar la vida pels pecadors, els va servir amb el seu lliurament total, i així la Creu es va convertir en font de vida per a ells.

També els nostres patiments poden ser redemptors, quan són fruit de l'amor o es transformen per l'amor. Llavors participen de la Creu de Crist. Com ensenyava sant Josepmaria, el patiment és font de vida: de vida interior i de gràcia per un mateix i per als altres⁶. No és el

patiment com a tal el que redimeix, sinó la caritat que hi és present.

En l'aspecte humà l'amor té capacitat de modelar la vida: la mare que no regateja esforços per la felicitat dels seus fills, el germà que se sacrifica pel germà necessitat, el soldat que es juga la vida pel seu escamot. Són exemples que perviuen en la memòria i honoren els seus protagonistes. Quan aquest amor està motivat i fonamentat en la fe, aleshores, a més de ser quelcom bell, és també diví: participa de la Creu i és canal de la gràcia que prové de Crist. Allà el mal es transforma en bé, mitjançant l'acció de l'Esperit Sant, do que prové de la Creu de Jesús.

La darrera carta

Però a tot el que s'ha dit fins ara per intentar explicar el sentit del mal s'hi podria afegir una consideració conclusiva. I és que, tot i que el mal és present en la vida de l'home sobre

la terra, Déu té sempre a la seva mà una última carta, és sempre el darrer jugador pel que fa a la vida de cadascú. Déu ens estima, ens aprecia, i per això es reserva l'última carta, que és l'esperança del món: el seu amor creador omnipotent. L'amor que es manifesta també en la resurrecció de Jesucrist.

Per grans i incomprensibles que arribin a ser els drames de la vida, molt més gran és el poder creador i re-creador de Déu. La vida és temps de prova i, quan s'acaba, comença el que és definitiu. Aquest món és passatger. Passa com amb l'assaig d'un concert: un s'ha oblidat de l'instrument, un altre no s'ha après bé la partitura i un tercer desafina. Per això hi ha els assajos. És el temps d'ajustar, d'harmonitzar instruments, d'adaptar-se al director de l'orquestra. Després, arriba el gran dia, quan tot està preparat, i el concert té lloc en una sala fastuosa,

enmig de la cridòria i de l'emoció general.

La vida de Crist no mostra només l'amor de Déu sinó també el seu poder, el poder de tornar amb escreix tot allò que no correspongué a la justícia, tot allò on semblà que Déu no hi era, allà on li deixà fer al mal i al dolor més enllà del que arribàrem a entendre. Jesús experimentà també el seu moment d'abandó (cfr. *Mc* 15, 34), el va patir amb amor, i a la Creu el seguí una eterna glòria. L'últim llibre de l'Escriptura, l'Apocalipsi, ens parla d'un Déu que «eixugarà totes les llàgrimes dels seus ulls» (*Ap* 21, 4) perquè Ell fa noves totes les coses (cfr. *Ap* 21, 5) i serà font d'una felicitat sobreabundant.

Com ajudar els qui pateixen?

Sovint, davant el dolor aliè ens sentim impotents i només podem fer el mateix que el bon samarità (cfr. *Lc*

10, 25-37): oferir estima, escoltar, acompanyar, ser a prop; és a dir, no passar de llarg. Algunes obres d'art retraten el bon samarità i l'home assaltat amb el mateix rostre. I pot interpretar-se com que Crist cura i, a la vegada, és curat. Cada un de nosaltres som, o podem ser, el bon samarità que cura les ferides d'un altre, i en aquest moment som Crist. Però de vegades també necessitem que ens curin perquè alguna cosa ens ha ferit –una mala cara, una mala resposta, un amic que ens ha deixat– i som guarits per un bon samarità, que pot ser el mateix Crist quan acudim a Ell en l'oració, o una persona propera que es converteix en Crist quan ens escolta. I nosaltres som Crist per als altres, perquè cada un de nosaltres som imatge i semblança de Déu.

El patiment roman sempre com un misteri, però un misteri que per l'acció salvadora de Nostre Senyor

ens pot obrir cap als altres: «A tot arreu hi ha nois abandonats o perquè els abandonaren quan nasqueren o perquè la vida els abandonà, la família, els pares i no senten l'afecte de la família. Com sortir d'aquesta experiència negativa d'abandó, de llunyania d'amor? Hi ha un sol remei per sortir d'aquestes experiències: fer allò que jo no he rebut. Si no vas rebre comprensió, sigues comprensiu amb els altres. Si no vas rebre amor, estima els altres. Si vas sentir el dolor de la solitud, acosta't a aquells que estan sols. La carn es cura amb la carn i Déu es feu carn per curar-nos a nosaltres. Que fem el mateix nosaltres amb els altres»⁷.

Moltes persones han sentit la carícia de Déu justament en els moments més difícils: els leprosos acariciats per santa Teresa de Calcuta, els tuberculosos als quals confortava materialment i espiritualment sant

Josepmaria o els moribunds tractats amb respecte i amor per sant Camil de Lelis. Això també ens diu quelcom sobre el misteri del dolor en l'existència humana: són moments en què la dimensió espiritual de la persona pot desplegar-se amb força si es deixa abraçar per la gràcia del Senyor, dignificant fins les situacions més extremes.

Antonio Ducay

¹ Cfr. Joan Pau II, Carta Apostòlica *Salvifici Doloris*, núm. 9.

² Cfr. J. Ratzinger, *Déu i el món, Creure i viure a la nostra època*, Barcelona 2005, pàg. 120.

³ Joan Pau II, Carta Apostòlica *Salvifici Doloris*, núm. 11.

⁴ Cfr. Sant Tomàs d'Aquino, *Summa Theologiae*, I, q. 48, a. 2 ad 3

⁵ *Els germans Karamazov*, Colihue, Buenos Aires 2006, p. 447.

⁶ Cfr. Sant Josepmaria, *Via Crucis*, Estació XII.

⁷ Papa Francesc, *Discurs a l'estadi Kerasani de Nairobi*, 27-XI-2015.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/la-llum-de-la-fe-
xi-un-deu-que-deixa-fer-el-mal-i-el-
dolor/](https://opusdei.org/ca/article/la-llum-de-la-fe-xi-un-deu-que-deixa-fer-el-mal-i-el-dolor/) (03/03/2026)